

Duurzame verbindingen, samen ondernemen

Meerjarenplan 2024–2027
& Jaarplan 2024

december 2023

Inhoud

Deel 1 Inleiding	3	Vier de Lente Festival	26
Verhouding tot de Economic Board		Bollenjongens	27
Duin- en Bollenstreek	4	Directeur voor 1 Dag	28
Visie	4	FUTURE Bollenstreek	28
De droom – terug van nooit weggeweest	6	Tuinbouwjongeren opleidingsprogramma	
Doelstellingen Stichting Greenport		Greenports - Provincie ZH	29
Duin- en Bollenstreek	8	Bollenscenario's	30
Meerjarenvisie op de thema's	9	Serious Game	31
Ruimte	9	Doelgroep groene studenten	31
Kennis, innovatie en ondernemerschap	10	Doelgroep niet-groene studenten	31
Verduurzaming	12	Seizoenshuisvesting	31
Arbeid en onderwijs	13	Netwerk onderhouden en communiceren	32
Brede welvaart	14	Bezetting	32
Jaarplan 2024	15	Financiering	33
Ruimte	15	EBDB	34
Pilot met vrijwillige ruilverkaveling	15		
'Schuifruimtepuuzel'	17	Deel 2 Evenementen en publiciteit	36
Kennis en innovatie	19		
Campusvorming	19	Deel 3 Organisatie en bezetting	37
Verduurzaming	22		
Energie	22	Deel 4 Financiële rapportage	
Water/bodem/gewasbescherming	22	en verantwoording	37
Verpakkingen/grondstoffen/reststromen	23		
Nieuwe verbindingen naar		Bijlagen	36
onderwijs en arbeidsmarkt	24	Bijlage - Langetermijndoelstellingen	36
Human Capital Agenda	24		

Deel 1 Inleiding

In dit document beschrijven we op hoofdlijnen de doelen, thema's en activiteiten waar het Greenport team mee aan de slag gaat in de komende jaren. Daarnaast treft u het jaarplan 2024 met de bijhorende begroting aan.

Om de veranderingen die de maatschappij vraagt en de veranderingen die voorkomen vanuit autonome ontwikkelingen in de maatschappij te vertalen naar de Greenport Duin- en Bollenstreek is een gezamenlijke aanpak vanuit bedrijfsleven, onderwijs en overheid nodig (triple helix). Dat is waar wij als Greenport voor staan: wij creëren en onderhouden een netwerk dat de sector en de regio verder helpt. Door initiatief te nemen, initiatieven te laten groeien en te verbinden, door deze activiteiten zichtbaar te maken en resultaten tastbaar te maken nemen wij de omgeving mee. We doen dit voor de Duin- en Bollenstreek, samen met de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk, provincie Zuid-Holland (hierna: PZH), Economic Board Duin- en Bollenstreek (hierna: EBDB), onderwijs- en kennisinstellingen (in, om en buiten de streek), het

bedrijfsleven (toelevering, productie en handel) en met ons gezicht naar de samenleving.

Dus in samenwerking met ngo's, zoals het Cultuur Historisch Genootschap, milieuorganisaties, Circulair West, ANLV Geestgrond en vele andere. We zijn immers onderdeel van een ecosysteem dat verder rijkt dan onze directe stakeholders.

De Duin- en Bollenstreek is een uniek gebied, voor iedereen in binnen- en buitenland direct als zodanig herkenbaar door haar combinatie van landschapselementen en natuur, door de aard van haar bedrijvigheid en door de rijke historie. Dat unieke karakter, waarin het mooi wonen, werken en recreëren is, en waar de sierteelt een belangrijk onderdeel van uitmaakt willen we behouden. Dat betekent de stappen zetten die hieraan bijdragen en combinaties maken waarin een gezonde economie samengaat met een gezonde ecologie én die leidt tot brede welvaart waar ieder in de streek aan bij kan dragen en uit kan putten. Dan gaat het over inkomen, welbevinden, gezondheid, kansen, onderwijs, werken, wonen en recreëren.

Verhouding tot de Economic Board Duin- en Bollenstreek

Greenport Duin- en Bollenstreek werkt nauw samen met de Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB). De EBDB heeft als taak het ontwikkelen van strategieën en programma's voor duurzame groei. Deze board wordt opnieuw geformeerd eind 2023 en gaat van start in 2024. Er is het bestuurlijke voornemen om de EBDB en de Greenport te integreren. Dit zal gelet op de huidige status van de board, niet eerder dan in Q2 of Q3 2024 gerealiseerd kunnen worden.

VISIE

Juist in een gebied als de Bollenstreek waar wonen, werken, recreëren en de natuur nauw verbonden zijn, is een integrale aanpak nodig. Vrijwel in alle gevallen, of het nu gaat om het aanleggen van nieuwe wegen of het verduurzamen van bedrijfsactiviteiten, raakt dit andere facetten. Dat

vraagt om een helder inzicht in zowel de uitdagingen, als de verschillende oplossingen zodat de belangen goed tegen elkaar afgewogen worden in de besluitvorming van ondernemingen, overheden en kennisinstellingen in het gebied. Greenport Duin- en Bollenstreek draagt hier aan bij.

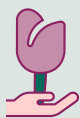
Wij zien de sierteelt als een belangrijke drager van de economie en van brede welvaart in deze streek. In het schema hieronder staan de belangrijkste thema's en doelstellingen op hoofdlijnen. Op het gebied van duurzaamheid is met name winst te behalen als het gaat om de kwaliteit van water en bodem door minder chemische gewasbescherming in te zetten en door slimmer/gerichter te werken. Het duurzamer maken van de sierteeltsector in de Duin- en Bollenstreek is één van de belangrijkste opgaven waar we met de sector aan werken.

DUURZAAM VERBONDEN

Ondernemen

- Ruimte voor (nieuw) ondernemerschap (fysiek en mentaal)
- Voldoende talent beschikbaar
- Woonruimte internationale medewerkers
- Innoverende manieren van samenwerken

Duurzaamheid

- Energietransitie
- Circulariteit
- Water en bodem verbeteren
- Slimme(re) verkeersstromen

Onderwijs & onderzoek

- Bekend maakt binnend: Verlieft op de Duin- en Bollenstreek
- Verbinden groen en niet-groen onderwijs met het bedrijfsleven
- Leren van en in de streek
- Regionale kennispacten verbinden

Brede regionale welvaart

- Leefbaarheid
- Gelijke kansen arbeidsmarkt
- Bollenstreektoerisme met nieuwe verdienmodellen
- Cross-overs tussen verschillende sectoren in de regio

Dit zorgt voor een gezonde(re) woon- en werk-omgeving en schone producten die de wereld over gaan. De activiteiten die we vandaag ontplooiën doen we met het oog op de lange(re) termijn, om de sierteeltsector in deze regio een gezonde toekomst te laten houden. Met de lange(re) termijn bedoelen wij de wereld van 2030, 2040 en verder.

Kijken doen wij vanuit een breed perspectief: welvaart en welzijn in de regio, duurzaamheid in de breedste zin van het woord en voldoende innovatie, rendement en financieringsmogelijkheden om (de noodzakelijke) stappen hierin mogelijk te maken.

We werken vanuit de visie dat deze streek niet de grootste is, als het gaat om het areaal sierteelt, maar groot is in de bijdrage (kennis, kunde en handel) die ze voor de totale sector biedt in Nederland en voor haar inwoners op het gebied van wonen, natuurwaarde, werken en recreëren. Ook internationaal staat deze streek op de kaart.

De droom – terug van nooit weggeweest

Even voorstellen. Ik ben Rick, 40 jaar oud, werk als opzichter in de bouw en woon met mijn vriendin samen in Middelburg. Vanuit mijn tijdreis naar 2034 praat ik je hier even bij.

Het is donderdag 1 juni 2034. Gisteravond ben ik bij ex-collega Jack in Leiden op bezoek geweest en daar blijven slapen. Vandaag plak ik er een dagje Bollenstreek achteraan, terwijl Jack naar zijn werk gaat. Met de huurfiets om 09 uur vertrokken vanaf Leiden Centraal.

Wat is er veel veranderd

Die streek ken ik, want ik kwam er vroeger wel vaker, omdat ik er een vriendinnetje had. Maar het is alweer lang geleden dat ik hier was. Wat is er veel veranderd! En tegelijkertijd weet ik als ik er rondfiets dat ik ergens tussen Leiden, onder Haarlem en boven Den Haag ben, want ik zie de duinrand op afstand, ik zie rolkassen en velden met pioenen en vaste planten. Het rooiseizoen van de tulpen, hyacinten en narcissen gaat binnenkort beginnen. Ik zie hagen rondom velden, of soms plekken die verwilderd zijn en waar de natuur haar gang gaat. Da's nieuw.

Wel lekker trouwens zo'n nieuwe fietsroute dwars tussen de velden door, waarbij ik geen auto tegenkom. Even stoppen bij Lisse. Daar hebben ze vernuftig een biomassavergistingsinstallatie in het landschap ingepast, half verzonken onder bollenvelden. Grappig: een kwartier geleden kwam ik bij Sassenheim ook al langs een bollenveld met daaronder een waterberging gereden. Was mij zo direct niet opgevallen, maar een infographic langs de weg maakte mij nieuwsgierig. Blijkbaar is dubbel gebruik van land de oplossing. Spreekt mij als bouwer wel aan. Maar goed die vergistingsinstallatie dus. Het verzamelpunt voor gewasresten en AGF uit de streek. Mooi dat ze composteren, stroom opwekken en de warmte en het gas uit het proces weer gebruiken. Ik ben op de fiets, dus die zak Bollenstreek-compost koop ik een andere keer.

Clubhuis

Door naar de FlowerPower Campus, vlakbij Keukenhof, mij aangeraden door Jack. Wat een geweldig gebouw is dit. Een clubhuis voor de streek, dat straalt het uit. Bij een veldje vlak voor het campusgebouw hoor ik iemand in het Engels een delegatie toespreken over precisielandbouw. Hij wijst naar een onbemand voertuig dat door het veld rijdt en die het onkruid weglasert. Naar binnen. Daar is in het atrium zo te zien een groepje studenten druk in gesprek. Aan de marktkraampjes te zien, een soort 'meet en greet' met bedrijven. Vanavond is hier een lezing over verteerbare verpakkingen staat op de lichtkrant. Mooi dat die techniek nu ook in de sierteelt gebruikt gaat worden. De volledig biologisch afbreekbare pot komt er ook aan, begreep ik onlangs uit een podcast over innovatie. In het restaurant staan vergeten groenten op de kaart. En ik denk: waar zijn die vergeten? Op diezelfde menukaart lees ik een heel verhaal over duurzaamheid. Inmiddels is het slootwater in de streek net zo schoon is als leidingwater. Maar goed: ik hoef geen kroost of waterorganismen bij m'n broodje vega kroket en witlofsalade.

Het nieuwe Giethoorn

Na de middag fiets ik verder naar richting Noordwijk, maar eigenlijk had ik net zo goed het bootje kunnen pakken. Dat doe ik de volgende keer. Er zijn namelijk overal elektrische bootjes die je kunt huren waarmee je door de streek kunt varen; het nieuwe Giethoorn. Mij te koud vandaag, maar ik neem me voor om over een maand terug te komen. In Noordwijk ga ik op zoek naar een koffietentje, die is snel gevonden, met zicht op zee. Word ik altijd blij van, over de zee uitkijken. De eigenaar vertelt me dat hij bewust 70-jarigen en ouder in de bediening heeft aangenomen omdat hij anders niet aan personeel kan komen. Slow coffee, best hoor, als het maar warm is. Dan fiets ik langs de kust door naar Katwijk. Mooi die half in het duin verzonken huisjes. En daar is Rijnsburg. Huh? Van die grote bloemenveiling die hier vroeger stond is het meeste weg. Even googelen hoe dat zit. Aha! Door slimmere ICT worden veel transport- en overslagbewegingen bespaard en door automatisering wordt er 24 uur per dag gedraaid. Daardoor is minder ruimte nodig. Op de vrijgekomen plek is een nieuwe woonwijk in aanbouw en ik lees dat hier ook internationale medewerkers eigen huisvesting krijgen in die wijk. Goede zaak. Ik fiets door naar Trappenberg-Kloosterschuur. Ik weet vanuit een documentaire dat ze daar inmiddels klimaatneutraal en zonder gewasbeschermingsmiddelen telen. Knap hoe dit

tot stand is gekomen door aardwarmte in te zetten, biopesticiden en een smart energy hub. Leuk dat je hier door een kas kunt fietsen die in productie is, dat zouden meer bedrijven moeten doen.

De toekomst in fietsen

Ik eindig m'n fietstocht in het historische centrum van Leiden met een streekbiertje. Lekker onder een plataan met een portie vegetarische bitterballen erbij. Ik krijg er geen genoeg van! Daarna lekker dineren met Jack die inmiddels terug is van zijn werk als Chief Happiness Officer bij een groot accountantskantoor. Gelukkig op dit terras hier geen robot, of een QR-code, maar gezellig een praatje met een studente die hier bijverdient naast haar studie. Ze vertelt ons dat ze bioscience studeert en haar eigen bedrijf wil beginnen. Ik vertel over mijn fietstocht en ze vraagt of ik in Sassenheim geweest ben. 'Ja daar ben ik doorheen gefietst, hoezo?' Ze vertelt mij dat daar het bedrijf van haar broer gevestigd is. Hij maakt parfums en medicijnen uit bloemen en planten en in een workshop kun je dat zelf ook doen. Even checken op Instagram. Dat ziet er leuk uit. Die gaat de volgende keer in de route, zodat m'n vriendin haar eigen luchtje kan maken en ik neem dan ook de zip line vanaf de Watertoren in Hillegom die in de richting van De Zilk gaat en eindigt in een bollenveld.

Doelstellingen Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek

De statutaire doelstelling is: "Het behouden en versterken van de van de economische en duurzame prestaties van de sierteeltsector in de breedste zin van het woord en van de sectoren die daarmee verband kunnen houden, met behoud van de woon-aantrekkelijkheid en de landschappelijke kwaliteit." De belangrijkste uitdagingen in de Greenport Duin- en Bollenstreek liggen op het vlak van:

- Ruimte
- Kennis en innovatie
- Verduurzaming
- Arbeid
- Brede welvaart.

Meerjarenvisie op de thema's

Ruimte

Iedere vierkante meter in de streek is benut en iedere meter is gewild om op te telen, om deze terug te geven aan de natuur, als waterberging, voor (bedrijfs)huisvesting, de energievoorziening of om een scala aan andere redenen. Daarnaast hebben we te maken met historie, denk aan de ontsluiting over de weg, maar ook aan veranderende inzichten en wensen vanuit de maatschappij op het gebied van duurzaamheid, natuur, kwaliteit van leven en wonen.

Dit vraagt om:

- Creativiteit; het combineren van functies zoals bij ondergrondse waterberging of watervoorziening, of slimme logistiek;
- Een helder inzicht; feiten en wensen in beeld brengen;
- De durf om de stappen te maken naar de toekomst; zo vraagt extensiever telen (minder milieubelasting) om meer oppervlakte en kost groen-blauwe dooradering (het gewenste netwerk van natuurlijke elementen in een landschap) wellicht teeltruimte en is deze mogelijk te winnen door een slimmere inrichting.

Wij zien het als onze rol om te zoeken naar slimme(re) combinaties van grondgebruik (dual-use: denk aan waterberging gecombineerd met teelt) en het aan de orde durven stellen van waarden die verder gaan dan een bedrag per vierkante meter, namelijk natuurwaarde, waarde in het economisch systeem en cultuurwaarde. Het ontwikkelen en uitvoeren van projecten rondom ruimte is een zaak van lange adem en een duidelijke visie. Een mooi voorbeeld is 'vrijwillige kavelruil'. Een aantal ondernemers in de streek wil zich samen met ons hier voor inzetten.

We willen hier Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (hierna: GOM) bij betrekken en PZH. Op deze manier kunnen we ondernemersdoelen (betere verkaveling, groter bouwblok) koppelen aan natuurdoelen als verbetering van de biodiversiteit en verbetering van de waterkwaliteit (en beschikbaarheid). Ons doel: ruimte voor de volgende generatie ondernemers met als opdracht: duurzaam ondernemerschap ingepast in de omgeving.

Kennis, innovatie en ondernemerschap

De streek heeft van oudsher veel kennis op het gebied van sierteelt. Deze kennis is aanwezig bij toeleveranciers, productiebedrijven, handelsbedrijven en instellingen die voor de sierteelt werken, zoals Hobaho, CNB, de Bloembollenkeuringsdienst en Royal Flora Holland (Rijnsburg). Andere pijlers in de streek zijn horeca, toerisme en het space cluster. Deze sectoren passen zich aan, maar dit gaat (te) langzaam. Kruisbestuiving tussen deze sectoren is er: denk aan toeristen die op Keukenhof afkomen en in de streek blijven, maar ook aan drone- en sensortechniek die bij Unmanned Valley in Katwijk wordt ontwikkeld, mede ten dienste van de sierteeltsector.

Wat maakt dat innovatie in de sierteelt sneller en beter kan in de streek?

- Veel activiteiten zijn grond- en ruimte gebonden (denk aan daarbij aan teeltgrond, maar ook aan bedrijfsgebouwen en vaak kan maar één teelt van een bepaald gewas plaatsvinden in een jaar op deze grond);

- Het gaat veelal om langjarige investeringen, waardoor verandering tijd vergt;
- Een andere oorzaak is te vinden in de kleinschaligheid van de bedrijven; veelal betreft het kleine familiebedrijven, waar opvolging niet altijd - meer - vanzelfsprekend is.

Kracht van familiebedrijven

Dit laatste punt is een kracht van de regio, want familiebedrijven gaan voor de lange termijn, maar het is ook een zwakte, want grote en riskante innovaties komen vaak uit de spin-off van universiteiten of hele grote bedrijven. Het is daarom de uitdaging om kleinere bedrijven aan elkaar en aan grote instellingen (TU Delft, Universiteit van Leiden, Naturalis, Erasmus Universiteit, Wageningen UR en TU Twente) te koppelen om samen te komen tot grotere stappen, innovaties, transformatie van bedrijven en nieuw soortige bedrijven.

Voorbeelden

1. Tulip Experience Amsterdam: Ontstaan vanuit een teeltbedrijf, maar met als doel toeristen (agro-toerisme) en streekgenoten het verhaal achter de tulp en het harde werken van de kweker te vertellen;
2. Circulair ondernemen: Hier zijn ervaringen mee opgedaan in de akkerbouw. Hoe kunnen we deze inzichten in de sierteelt toepassen, ondanks verlieslatende schakel jaren;
3. Ondernemer die de rol van landschapsbeheerder vervult: Relevant in dit gebied waar we vrije zichtlijnen en biodiversiteit belangrijk vinden. Hiermee zijn in de Ooijpolder bij Nijmegen positieve ervaringen opgedaan. Dichtbij huis: Biologische melkveehouderijen die over de vogelstand waken en Boerderij de Eenzaamheid (Warmond) die naar regeneratieve landbouw is overgestapt.

Regio Deal

Deze voorbeelden en de invullingen daarvan, vragen om financiering, ondersteuning vanuit programma's en om experimenteerruimte: niet alles kan en zal slagen. De Regio Deal, die 1 november 2023 ingediend is bij de Rijksoverheid, biedt mooie kansen om hier verder invulling aan te geven. Wordt de Regio Deal niet toegekend, dan is evengoed winst te vinden in

het werken vanuit dezelfde agenda's en thema's over de drie sierteeltregio's (Duin- en Bollenstreek, Aalsmeer en Boskoop) heen om voldoende schaalgrootte en impact hebben.

Verandering faciliteren

We zien kennis en innovatie niet als doelen op zich, maar als factoren die verandering faciliteren. Onze aanpak: het verbinden van kennis- en innovatiepartijen (vaak kennisinstellingen en toeleveringsbedrijven) met ondernemers, ervoor zorgen dat goede en duidelijke afspraken worden gemaakt en dat resultaten het grotere geheel dienen. Dat resulteert in heldere doelen, financiering en organisatie rondom beide. Als Greenport zijn we de verbindende partij én de etalage, want wij laten zien welke (praktijk)ervaring wordt opgedaan in de streek. We maken dit zichtbaar voor ondernemers, overheid, omgeving, onderwijs en onderzoek. Innovatie is dus geen doel op zich, maar wel essentieel voor transformatie. Wij zien de ontwikkeling van een 'clubhuis', of 'hub' in de streek als een belangrijke bron van innovatie en kennisdeling en we zetten daar vol op in, als nieuwe mogelijkheid analoog aan andere regio's waar dit al gerealiseerd is en zich bewezen heeft. Als voorbeelden: Fruittech Campus in Geldermalsen, Bioscience Park in Leiden en Space Campus in Noordwijk.

Verduurzaming

Vanuit ontwikkelingen als klimaatverandering en een toegenomen milieubewustzijn vraagt de samenleving om wonen in een schone omgeving, meer aandacht voor de natuur, een duurzame energievoorziening, duurzaam transport en duurzame productie. Productieprocessen die een lage(ere), geen, of juist een positief effect hebben op hun omgeving. Daarmee is duurzaamheid onderdeel geworden van de meeste bedrijfsstrategieën, wordt hierover meer gerapporteerd en is dit niet meer weg te denken uit onze realiteit. Ook in het nieuws is duurzaamheid niet meer weg te denken. Denk aan reportages over het gebruik van chemische gewasbescherming in de sierteelt en de rechtzaak in Drenthe rondom gewasbescherming, maar ook reportages over arbeidsomstandigheden en huisvesting van internationale medewerkers. Duurzaamheid koppelen we ook aan duurzame inzetbaarheid van ondernemers en medewerkers en daarmee aan de gezondheid van de mens (medewerker, ondernemer, bewoner) en diens omgeving.

Schone en circulaire sierteelt

Aan de eisen op het vlak van gewasbescherming (emissies) wordt niet altijd voldaan. Vele oplossingen zijn mogelijk, denk aan het inkruisen van ziekte-resistenties, de omschakeling naar groene middelen en precisielandbouw en de overgang naar nieuwe teeltsystemen. Daar wordt hard aan gewerkt. Onze ambitie: een schone en circulaire sierteelt in de streek.

Energietransitie

In de streek liggen mooie kansen om aan de energietransitie invulling te geven. Het project Aardwarmte Rijnland is hier een voorbeeld van. De noodzaak om te veranderen neemt toe, denk aan de eisen vanuit Kader Richtlijn Water, maar ook in toenemende mate gebrek aan water in de zomer, of juist in andere perioden overschotten, als gevolg van klimaatverandering. Dit vraagt om nieuwe oplossingen.

Duurzaamheid

Ook in onze Greenport geldt dat de economie is opgebouwd uit veel kleine(re) bedrijven die over

het algemeen geen Chief Duurzaamheids Officer hebben, maar zich wel bewust zijn van duurzaamheid en die van goede wil zijn. Vanuit Greenport Duin- en Bollenstreek zorgen we samen met EBDB en kennis- en adviesdiensten dat de koppeling gemaakt wordt tussen opgaven en verandering. Een mooi voorbeeld van samenwerken is Regio Certificering waarin telers, PZH, Hoogheemraadschap Rijnland en kennispartijen samen gaan optrekken. Dit project wordt breed gedragen door o.a. telers, KAVB, LTO, PZH en Greenport Duin- en Bollenstreek. Het doel is om samen de duurzaamheidsdoelen (waaronder waterkwaliteit, biodiversiteit en bodemkwaliteit) te halen die vanuit de overheid gesteld zijn en daar gezamenlijk over te communiceren met de omgeving.

De Duin- en Bollenstreek is iconisch, zij kan dat ook blijven door de komende jaren de juiste stappen te zetten. Op die manier blijft het maatschappelijk draagvlak behouden.

Arbeid en onderwijs

De regio vergrijsst als gevolg van demografische ontwikkelingen. Deze vergrijzing brengt een verandering in de arbeidsmarkt met zich mee. Jonge generaties kijken anders naar werk dan de generaties die de wederopbouw na WO2 hebben meegemaakt. Zij zien werk niet als doel, maar ook als middel om daarmee ook hun persoonlijke ambities vorm te geven. Om die reden zijn bedrijven met een sterke identiteit en die bijdragen aan hun omgeving, gewilder bij deze generatie. Greenport ziet dit spoor als een kans!

Van oudsher kent de Duin- en Bollenstreek veel seizoensarbeid die veelal wordt ingevuld door internationale medewerkers. Als we dit willen als samenleving, omdat we deze pieken

niet zelf in kunnen of willen vullen, schept dit ook een verantwoordelijkheid. Medewerkers in het algemeen, en dus ook de internationale medewerkers, hebben recht op goede huisvesting en ontspanningsmogelijkheden. Transparantie en goede arbeidsomstandigheden zijn onderdeel van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Daarbij moet in acht worden genomen dat de toestroom vanuit andere landen niet vanzelfsprekend is aangezien de welvaart daar stijgt. Dus ook vanuit deze optiek is dit de route naar voren.

Minder handen

Het tweede spoor is een gevolg van bovenstaande: verder automatiseren. Hierdoor is repeterende en zware arbeid minder nodig.

Automatisering en nieuwe technologie gaan ons helpen in de verduurzamingslag die gemaakt moet worden. (Sensor)Technologie kunnen we inzetten voor precisielandbouw (onkruidbestrijding met robots). Of het eerder waarnemen, en dus gericht bestrijden, van schimmels en ziekten. De kracht van de natuur samen laten werken met techniek betekent dat we nog meer dan nu in moeten zetten op verbindingen tussen technologie in de streek (binnen bedrijven en met instellingen als Unmanned Valley en het Space Cluster) en als gevolg daarvan moeten zorgen voor voldoende interesse in groen en techniek bij jongeren. Greenport ziet kansen wanneer bedrijven deuren

openzetten, stages en leerwerktrajecten aanbieden en modern werkgeverschap omarmen waarbij medewerkers niet als kostenpost gezien worden maar als het belangrijkste op de balans. Dit gedachtengoed leeft breed en wij willen hier de schijnwerper op blijven zetten en dit stimuleren. Vanuit de Human Capital Agenda voor de streek verbinden we inzichten aan acties vanuit een gezamenlijk commitment. Het ligt voor de hand om gezamenlijk met Holland Rijnland en de EBDB te komen tot een Human Capital Agenda voor de streek en voor alle sectoren, waar de sierteelt een onderdeel van is, omdat er naar verwachting veel parallellen zijn.

Brede welvaart

We kennen allemaal de voorbeelden van industrieën die verdwenen zijn in Nederland met als gevolg: een grote maatschappelijke impact. De effecten duurden generaties voort. Gelukkig staat onze regio er beter voor, maar we moeten blijven transformeren om te voorkomen dat dit lot deze regio treft.

De uitdagingen die hier spelen zijn anders, maar hebben ook parallellen: als de basis te smal is ben je kwetsbaar. De oplossing ligt in de diversiteit van organisaties. Daarmee bedoelen we een veelkleurig

netwerk waarin we de antwoorden op de vragen van vandaag en morgen kunnen vinden en samen kunnen vormgeven. Dus traditionele bedrijven die samenwerken met bedrijven met innovatiekracht, maar ook nieuw-denkers en andersdenkenden op het gebied van circulariteit, nieuwe vormen van landschapsbeheer, en die daar andere vormen van leiderschap in betrekken, ook van buiten de regio. Dit vraagt om bestuurlijk lef om die transformatie mogelijk te maken.

Jaarplan 2024

RUIMTE

Het ligt in de lijn der verwachting dat in 2024 een vervolg komt op de Intergemeentelijke Structuur Visie (hierna: ISG) van de gemeenten in de Duin- en Bollenstreek. Daarmee wordt het kader geactualiseerd waarin de ruimtelijke ontwikkeling en herstructurering van de land- en tuinbouw wordt vormgegeven in dit gebied. GOM heeft de rol als regionaal ontwikkelbedrijf. Greenport Duin- en Bollenstreek levert input voor het beleid in de ISG. Daarnaast stimuleren wij initiatieven die leiden tot een slimmer gebruik van de ruimte of initiatieven die ruimte kosten, maar per saldo waarde toevoegen.

PILOT MET VRIJWILLIGE RUILVERKADELING

Land en Tuinbouw Organisatie (hierna: LTO) heeft ervaring met vrijwillige ruilverkaveling op een aantal plaatsen in Nederland. Dit concept is in 2012 gepresenteerd aan bestuurders van LTO en KAVB Kring Bloembollenstreek. Een eerste inventarisatie heeft uiteindelijk niet geleid tot verkaveling. We denken dat de tijd er nu rijp voor is. Naast andere maatregelen, kan vrijwillige ruilverkaveling ook in het kader van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (hierna: PPLG) leiden tot:

- Een betere ontsluiting van de kavels;
- Betere bouwblokken;

- Verhoging van de gemiddelde kavelgrootte;
- De mogelijkheid om wensen vanuit PPLG in te passen. Zoals het inpassen van meer natuur-elementen in het landschap (de blauw/groene dooradering), verbetering van de waterkwaliteit en gehoor geven aan wensen op het vlak van biodiversiteit.

Daarnaast speelt de Kamerbrief 'Water en Bodem sturend' een belangrijke rol. In toenemende mate betekent dit dat de beschikbaarheid van voldoende beregeningswater als verantwoordelijkheid bij ondernemers komt te liggen omdat we tegen de grenzen van het bodem- en watersysteem gaan lopen als gevolg van klimaatverandering.

Het plan is om een pilot met vrijwillige ruilverkaveling uit te voeren in de Hoogeteense Polder in de gemeenten Lisse en Noordwijk.

De motivatie voor deze locatie:

- Slecht verkaveld en ontsloten;
- De mogelijkheid om uit de buurt van bebouwing te blijven (wat anders al snel tot speculatie leidt, ook al blijft het bestemmingsplan ongewijzigd);
- Overzichtelijk qua oppervlakte en aantal ondernemers: We willen niet te groot beginnen.

PZH steunt deze aanpak in de vorm van een pilot. Door hiermee in 2024 ervaring op te doen kunnen we deze ervaringen - mits succesvol - inzetten in een plan voor de hele Duin- en Bollenstreek (landelijk gebied) waarvoor dan ook uit het PPLG middelen beschikbaar gemaakt kunnen worden. Deze middelen komen vanaf 2025 beschikbaar en we sorteren daar met deze pilot op voor. Onze inschatting is dat dit een instrument is dat zeker een pilot rechtvaardigt.

Ook zonder eigendomswisseling mogelijk

Kavelruil kan juridisch plaatsvinden (dus met overdracht van eigendom). Er zijn ook minder ingrijpende vormen waarbij het gebruik, of de ontsluiting, of de vorm of de waterloop verandert (sloten verleggen), zonder dat het eigendom verandert. Dit kan discussies over de waarde van grond (ook met oog op speculatie) ontkrachten en zorgt er voor dat er eerder stappen gezet kunnen worden.

Partijen

Greenport Duin- en Bollenstreek, GOM (levert informatie), LTO, LTO Duin- en Bollenstreek en KAVB Kring Bloembollenstreek, de gemeenten Lisse en Noordwijk en PZH. Andere relevante stakeholders, zoals Living Lab B7 en Cultuur Historisch Genootschap raadplegen we.

Onze rol

Verbinder en projectpartner, we betalen mee en dragen de resultaten uit.

Planning

Planvorming: november 2023 tot en met februari 2024.

Start maart 2024. Totale doorlooptijd langer dan een jaar, maar eerste meetmoment/evaluatie september 2024.

Doel

Vaststellen of vrijwillige kavelruil een geschikte manier is om de doelen te behalen.

Benodigde middelen

Inzet LTO, uren telers, communicatie met de omgeving, overleg en afstemming vanuit de Greenport. Inschatting EUR 30.000 voor 2024 waarvan EUR 15.000 door PZH (vanuit versnellingsgelden) en EUR 10.000 vanuit de Greenport in de vorm van inzet programmamanager en communicatie/bijeenkomst over dit project na afloop.

Status

Zo goed als zeker dat we dit in 2024 gaan uitvoeren.

'SCHUIFRUIMTEPUZZEL'

Parallel aan de pilot in de Hoogeveense Polder willen we een groter onderzoek uitvoeren in de Duin- en Bollenstreek. Wat zijn de wensen van de agrarische ondernemers? Hebben zij opvolging? Willen zij uitbreiden? Reconstrueren? Veranderen van teelt? Het bedrijf verplaatsen? Wat betekent dit voor het ruimtegebruik in de streek?

Een eerder onderzoek in Greenport Aalsmeer wijst uit dat er per saldo minder ruimte nodig gaat zijn voor de glastuinbouw in die regio. Dit biedt de mogelijkheid om de vrijgekomen ruimte in te zetten voor herontwikkeling of deze in te zetten ten dienste van de sector en van de leefomgeving. Denk aan het toevoegen van natuurelementen, waterberging en buffering en een betere herverkaveling. Dit heeft alleen kans van slagen indien de uitgangspunten van de ISG ongewijzigd blijven of anderszins het tegengaan van speculatie wordt geborgd. Vertrouwen en betrouwbaarheid in dit proces zijn, evenals duidelijke spelregels, van groot belang. Nu is de behoefte aan eersteklas bollengrond vastgesteld op 2625 ha. Goed om nog eens in een inventarisatie vast te stellen wat de behoefte aan teeltgrond is, maar daarbij ook andere aspecten mee te nemen, zoals klimaatverandering. Dit kan leiden tot nieuwe inzichten die we bij een vervolg op de pilot (zie hierboven) in kunnen zetten.

Doel

Vaststellen hoe het beoogde ruimtegebruik in de Duin- en Bollenstreek voor de agrarische sector eruit ziet (kwantitatief en kwalitatief) op basis van een actuele inventarisatie onder de grondeigenaren. Deze informatie kan dienen als vertrekpunt voor vrijwillige kavelruil maar ook voor beleid met betrekking tot agro- en ruimtegerelateerde vraagstukken zoals: waterberging, huisvesting internationale medewerkers, mogelijkheden om te recirculeren of bijvoorbeeld voor biomassavergisting, lokale energieopwekking en -clustering en agro-toerisme. Dit vraagt om een open blik en creativiteit. We willen zicht hebben op de bedrijven die verder willen (en hoe), maar ook op mogelijkheden die gaan ontstaan.

Betrokken partijen

Greenport Duin- en Bollenstreek, LTO Duin- en Bollenstreek, KAVB Kring Bloembollenstreek, de gemeenten in de streek, PZH en GOM.

Planning

Een eerste inventarisatie kan gedaan worden in de Hoogeveense Polder, omdat we met de eigenaren in deze polder in gesprek gaan over vrijwillige kavelruil. Nog vastgesteld moet worden of het proces daardoor niet gecorrumpeerd wordt (kan uitgelegd worden als 'dubbele agenda'). In ieder geval willen we deze inventarisatie in 2024 in één of twee polders in

de streek uitvoeren. Als de uitkomsten hoopgevend zijn, dat wil zeggen: dit levert nieuwe informatie en inzichten en kansen op voor het ruimtelijk beleid, dan kunnen we deze inventarisatie in 2025 completeren.

Benodigde middelen

Pilot met twee polders: EUR 45.000. Hiervoor zoeken we financiering vanuit PZH (PPLG) en vanuit de EDBD. We gaan uit van een verdeling: PZH voor EUR 15.000

en EDBD voor EUR 30.000 inbreng, vanuit Greenport in een beperkt aantal uur programmamanagement. We willen hier een externe partij voor inhuren vanwege capaciteit en deskundigheid.

Status

Nog niet gecommiteerd.

Wens om hier in 2025 mee te starten omdat deze inzichten van groot belang zijn voor toekomstig beleid.

KENNIS EN INNOVATIE

We zien het als onze rol om in beeld te brengen wat de ontwikkeling van de streek kan zijn, vanuit ondernemers gezien, en er mede zorg voor dragen dat dit vorm krijgt door dit te faciliteren.

CAMPUSVORMING

Mooie voorbeelden van campusvorming in de streek zijn Unmanned Valley in Katwijk, Leiden Bioscience Park en Space Cluster (ESA en SBIC) in Noordwijk. Het zijn plekken waar onderwijs, kennispartijen en ondernemerschap elkaar ontmoeten en werken aan innovatie.

Een dergelijk 'clubhuis' ontbreekt voor de sierteelt. In andere regio's kennen we het World Horti Center (Naaldwijk) gericht op de glastuinbouw en Fruit Tech Campus (Geldermalsen) gericht op de fruitteelt. Juist in de Duin- en Bollenstreek met haar bedrijvigheid en uitstraling mist een ontmoetingsplek als deze.

De rol die deze campus kan vervullen:

- **'Clubhuis'** voor de streek: plaats waar bedrijfsleven, onderwijs, instellingen (als Circulair West) bewoners en bestuurders elkaar ontmoeten op een laagdrempelige manier. Er zijn lezingen, workshops, masterclasses, spreekuren van kennisinstellingen, er is een (subsidie)loket met adviesfunctie voor bedrijven;
- **Educatie:** studenten van InHolland, Yuverta en andere instellingen kunnen deze plek als uitvalsbasis gebruiken. Internationale medewerkers volgen er taalcursussen en er zijn demovelden waarop nieuwe technieken - precisielandbouw, biologische teelt of andere vormen van wateropvang - in de praktijk worden gebracht buiten de laboratoriumomgeving. Nadrukkelijk geen wetenschappelijk onderzoek maar toepassingsgericht onderzoek;
- **Toerisme en recreatie** heeft een belangrijk rol in de streek en die potentie kan verder benut worden. Dit thema kan ook een rol krijgen. Een broedplaats voor nieuwe vormen van toerisme gericht op het unieke karakter van de streek met als doel de streek het hele jaar interessant te houden.

Voor en door de streek

Nadrukkelijk is dit ook een plek waar bewoners van de streek zich kunnen laten informeren, maar zich bijvoorbeeld ook kunnen oriënteren. Denk aan speeddating met bedrijven, een bedrijvenmarkt maar ook workshops voor inwoners, een link naar of een plek voor sociaal betrokken instellingen als JoJo uit Sassenheim en Provalu uit Voorhout. Op deze manier betrekken we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ook in dit ecosysteem, zij worden onderdeel hiervan. Deze campus werkt dan nauw samen met andere kennispartijen en campussen in de wijde omtrek. Zo komt kennis van robotica van TU Delft de streek in maar ook vanuit Leiden (Naturalis), Amsterdam (Green Campus) en de eerder genoemde partijen Space Campus en Unmanned Valley.

Onderdelen van campusvorming

Projectplan, organisatie, fysieke plek, exploitatieplan, curriculum en besturing (governance) zijn de bouwstenen. Op een zodanige manier dat deze plek zich kan ontwikkelen en langjarig bestaansrecht heeft. Dit laatste is een valkuil in campusvorming omdat vaak uitgegaan wordt van opbouw/start subsidies zonder dat de langjarige exploitatie geborgd is.

Partijen

Greenport Duin- en Bollenstreek, EDBD, een vertegenwoordiging van het bedrijfsleven in de streek en partijen met kennis over het opzetten van campusvorming. Zodra het plan vorm krijgt worden ook onderwijs- en kennispartijen betrokken, maar nadrukkelijk in die volgorde. De vorm van onderwijs hoeft namelijk niet te passen in reguliere onderwijsprogram-

ma's. Dit kan wel, maar afhankelijkheid daarvan moet worden voorkomen. We zien mogelijkheden om hier in ook op te trekken met Circulair West, Jojo en Provalu als het gaat om de invulling van het curriculum.

Project en planning

Campusontwikkeling is een langjarig traject: van planvorming tot het daadwerkelijk realiseren. Een eerste verkenning leert dat hier draagvlak voor lijkt te zijn. We zien een eerste stap in het aanstellen van een kwartiermaker die in 2024 een leidende coalitie om zich heen verzamelt en een aantal varianten op een mogelijk businessplan presenteert. In dit businessplan worden op bovengenoemde vragen de antwoorden, of een aantal mogelijke scenario's, uitgewerkt. Een eerste verkenning levert op dat er draagvlak en enthousiasme is voor deze plannen, ondermeer bij een aantal exporteurs, telers,

toeleveranciers, bij Rabobank en bij Keukenhof. Ook binnen Holland Rijnland (Regio Deal) is hier steun voor. Waar mogelijk willen we zo snel mogelijk met een - tijdelijke - campus beginnen, dit is een fysieke (tijdelijke) locatie van waaruit we verder ontwikkelen. Vanuit een mini-campus ontwikkelen we de campus, het clubhuis van de streek.

Begroting en financiering

Voor deze eerste fase gaan we uit van EUR 140.000. Dit betreft planvorming, het opzetten van een leidende coalitie, de eerste zoektocht naar een geschikte locatie en fondsenwerving. We gaan voor de planvorming uit van een bijdrage van de Rabobank (dit wordt in 2023 bekend) is dit het geval dan kan planvorming in januari starten, met aanvullende middelen vanuit de EDBD. Vooral nog gaan we uit van EUR 80.000 vanuit Rabobank en EUR 40.000 vanuit de EDBD. In februari

2024 vernemen we of we de Regio Deal toegekend krijgen. Als dit het geval is, kunnen het lange termijn plan vormgeven met middelen uit de Regio Deal.

Planning

We vragen nu goedkeuring voor financiering vanuit EDBD, onder de voorwaarde dat ook Rabobank toezegt. Definitieve vorm kiezen en starten nadat we uitsluitel over de Regio Deal hebben in februari 2024 in samenspraak met EDBD en Rabobank.

Rol

We zien onze rol als initiatiefnemer en trekker, echter alleen met steun van Keukenhof, Rabobank, de Kringen LTO en KAVB, de gemeenten in de streek en kennispartijen als WUR, TU Delft, Anthos en het bedrijfsleven in de streek. Die steun is op basis van het idee toegezegd, nu opwerken.

Verduurzaming

ENERGIE

Doel

Als sierteeltsector stappen zetten naar minder gebruik, effectiever gebruik van energie en naar niet-fossiele energiebronnen.

- Telers in het gebied Trappenberg-Kloosterschuur verbinden aan het aardwarmte-initiatief vanuit Shell. Zorgen dat de telers zich verder organiseren met de andere partijen in het gebied nu de SDE++ subsidiebeschikking is afgegeven;
- Bijdragen aan het opstarten van het projectplan vanuit LTO: de gezamenlijke oplossing op het gebied van windenergie;
- Bijdragen aan informatiebijeenkomsten en nieuwe projecten die oplossingen aandragen, zoals verplaatsbare zonne-energie op water of het elektrificeren van tractoren.

Begroting

Uitgaande van de inzet van de programmamanager, één grotere bijeenkomst en twee kleinere bijeenkomsten: EUR 15.000.

Voor losse projecten vragen wij een incidentele bijdrage aan vanuit EBDB en of PZH. Mogelijk trekken we ook met deze partijen en een opvolger van ZakelijkZuiniger (nog te vormen) op.

Planning

Nu zijn geen specifieke bijeenkomsten gepland, in de loop van 2024 gaan we deze plannen.

WATER/BODEM/GEWASBESCHERMING

Doel

Voldoen aan huidige en komende wetgeving op het gebied van bodem en water door:

- Het ondersteunen van activiteiten van het Hoogheemraadschap op dit vlak (Kaderrichtlijn water, 7e Kaderrichtlijn Nitraat) denk aan Bollenpolder van de Toekomst;
- Input leveren en mede vormgeven van richting Nationaal Programma Landelijk Gebied. Voor dit gebied gaat het met name over water-kwaliteit via Regiocertificering;
- Ondersteunen van onderzoeken die minder gewasbeschermingsmiddelen mogelijk maken uit het meerjarenprogramma Vitale Teelt (Bollenrevolutie 4.0, Bollencoaster, PPS Fundamentele Systemesprong) door hieraan beperkt mee te betalen maar vooral via bijeenkomsten hierover in de regio draagvlak te organiseren. De veredeling zet hier inmiddels ook steeds meer op in: belangrijk om dit zichtbaar te maken;
- Inspiratiebijeenkomst organiseren rondom alternatieve vormen van landbouw: biologische teelt, regeneratieve landbouw;
- Vervolgproject samen met Unmanned Valley (hierna: UMV). De inzichten die nu zijn opgedaan (beeldherkenning) omzetten naar een AI-model, wat zelf kan herkennen en kan voorspellen. We doen dit samen met Holland Rijnland, kwekers en technische bedrijven in de streek.

Begroting

In totaal begroten we hiervoor EUR 140.000 waarbij de grootste kostenposten zullen zijn:

- Bijeenkomsten: EUR 15.000;
- Regiocertificering: EUR 40.000;
- Bijdragen Vitale Teelt: EUR 20.000;
- Vervolg UMV: EUR 20.000;
- Programmamanagement en communicatie: EUR 40.000;
- Losse, kleinere initiatieven EUR 15.000;
- Financiering: EUR 40.000. Middelen reguliere begroting, EUR 50.000 PZH (PPLG), EUR 50.000 EDBD EUR 30.000. NB we hebben hier steeds ons deel opgenomen, de totale kosten zijn veel hoger.

Rol

Bij Regiocertificering zijn wij geen eigenaar maar coördinator, dit blijven we in de pilot fase in 2024, daarna zal dit in een aparte entiteit belegd dienen te worden.

Vitale teelt

We zijn hierin consortium partner met UMV.

Planning

Deze projecten zijn alle nog niet gecommiteerd, dit gebeurt in Q1 2024, na goedkeuring van de gemeenten, de wens en noodzaak om deze in 2024 te continueren.

VERPAKKINGEN/GRONDSTOFFEN/RESTSTROMEN

Doel

Vergroten van de bewustwording rondom dit thema: Wat zijn de mogelijkheden? Wat zijn eisen en wat kan een ondernemer hier zelf aan doen?

- Het organiseren van een inspiratiebijeenkomst rondom dit thema. Dit sluit aan op de ambitie van PZH om in 2050 volledig circulair te zijn en een 50% reductie in 2030 te halen. Ondernemer(s) aan het woord, de provincie en kennispartijen.

Doel

Partijen verbinden die dit in de regio aan de hand van projecten pilots verder willen brengen.

We volgen in dit thema andere Greenports en Circulair West, die op dit vlak leidend(er) zijn.

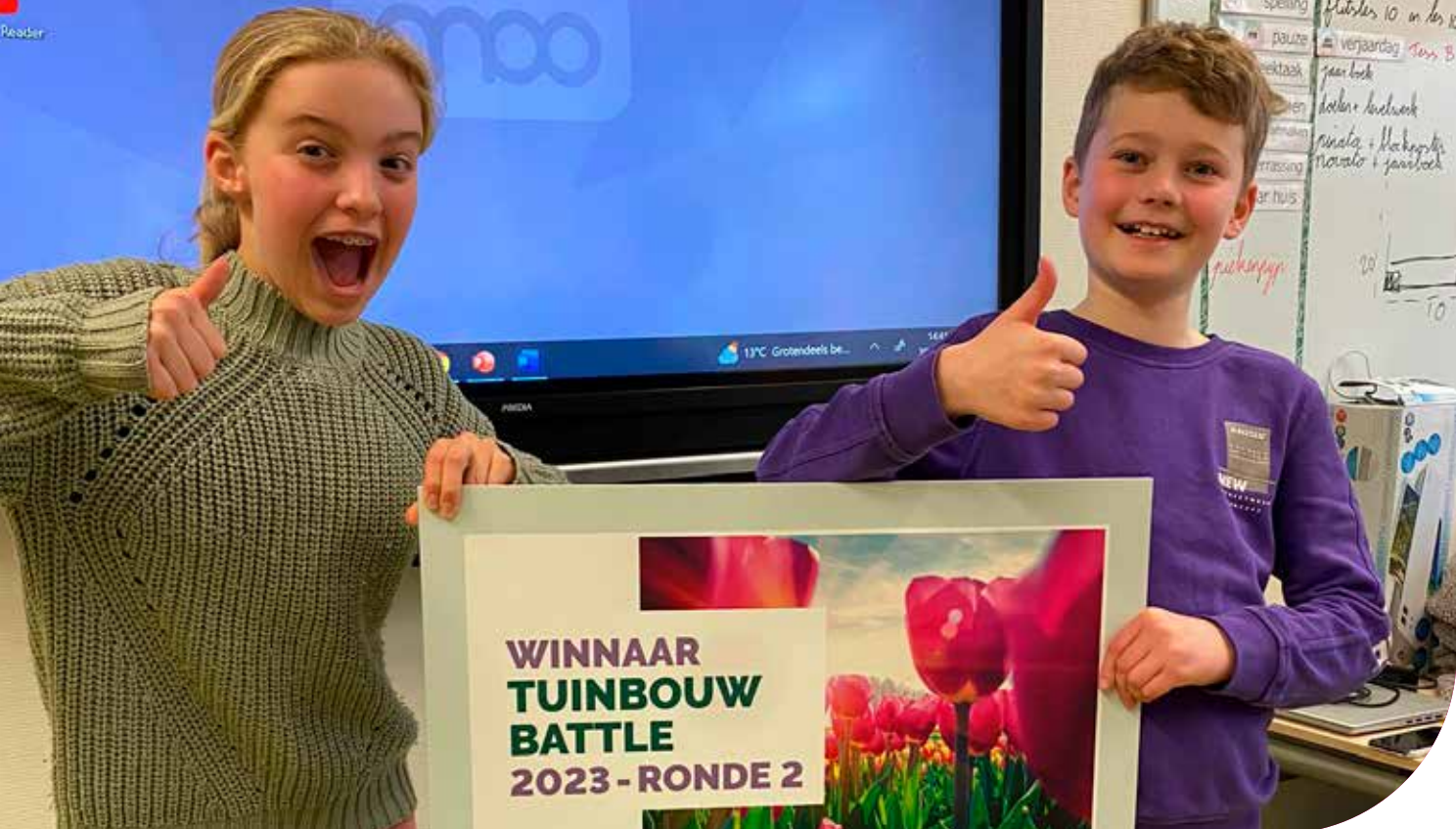
Onze missie

Die kennis helpen verspreiden en nieuwe initiatieven in de streek aanwakken en stimuleren, onder meer door een bijeenkomst of workshop te organiseren.

Budget

EUR 10.000 uit de reguliere begroting. Als de Regio Deal wordt toegekend zullen wij hierop sterker in gaan zetten, dan volgen in de loop van 2024 projectvoorstellen die we in de drie jaar daarna uit kunnen voeren in de drie greenportregio's (Duin- en Bollenstreek, Aalsmeer en Boskoop).

Nieuwe verbindingen naar onderwijs en arbeidsmarkt

HUMAN CAPITAL AGENDA

Samen met de EBDB en in afstemming met de Greenports Aalsmeer en Boskoop en Holland Rijnland en OADB willen we komen tot een Human Capital Agenda voor de streek. Wat is de komende jaren nodig voor voldoende instroom in de verschillende bedrijfstakken en hoe kunnen we een leven lang leren vormgeven binnen de streek? Bij voorkeur wordt dit een totaalproject voor de Duin- en Bollenstreek en voor de beide andere regio's onder leiding van Holland Rijnland.

Doel

Vormgeven van de Human Capital Agenda Duin- en Bollenstreek in 2024.

Benodigde middelen

Vanuit Greenport Duin- en Bollenstreek EUR 10.000 bestaande uit uren programmamanagement.

Rol

Deelnemende partij en communicatiepartner. Trekker zal EBDB of Holland Rijnland zijn.

Activiteiten

Vanuit OADB en vanuit onze eigen activiteiten bereiken wij nu een deel van de (basis)schoolkinderen in de streek. Denk hierbij aan de Tuinbouw Battle waarbij de bovenbouw van de basisschool zelf tulpen teelt in de klas. We willen de komende jaren uitbreiden, dat wil zeggen: ook middelbare scholieren bereiken (voorbeeld Seed Valley met inzet teeltkarren uit de Tuinbouw Battle bij 4/5 havo klassen) en ook andere vormen inzetten.

We denken daarbij aan:

- Gastlessen van ondernemers op scholen of scholen die bedrijven in de streek ontmoeten. Doel daarvan is brede maatschappelijke oriëntatie (kan ook een les zijn), trots op je eigen streek, contacten die later kunnen leiden tot (bij) banen, stages en zicht op werken in jouw eigen streek. Nadrukkelijk niet alleen gericht op de bollenteelt, maar ook op andere bedrijven in de streek en in de keten;
- Voldoende technisch geschoold personeel is essentieel om te kunnen werken aan verduurzamingsvraagstukken, maar ook omdat installaties steeds complexer worden. Een goed

middel om jongeren te laten kennismaken met techniek is een vorm waarbij je de techniek ervaart zoals bij de Techniek Driedaagse in Aalsmeer. Een variant hiervan willen we ook in deze streek zodat we de techniek, de bedrijven en de beroepen dicht bij de kinderen brengen. Optie is om dit te combineren met een banenmarkt (speeddating). Zit potentie in een groeimodel;

- Green Unplugged bestaat uit bedrijfsbezoeken met als doel kennismaken met de sector (kennismaken met het bedrijf gevolgd door een workshop). Bij voorkeur door de keten heen;
- Tuinbouw Battle: basisscholen in de streek maken in de schoolklas kennis met de teelt van tulpen. We doen dit nu drie jaar, veel positieve reacties hierop.

Rol

- Bij de Tuinbouw Battle en Green Unplugged hebben we een coördinerende en uitvoerende rol, samen met Greenport Aalsmeer;

- Techniek Driedaagse: we willen dit samen met het bedrijfsleven (Bedrijfsleven Bollenstreek en enkele ondernemers) oppakken en bij voorkeur samen met EDBD. Organisatie besteden we uit.

Begroting

We gaan uit van EUR 40.000 voor het deel van Greenport in deze activiteiten. De rest komt uit eigen deel EDBD en OADB, omdat we dit breder in willen steken dan alleen de groene sector.

Planning

De Tuinbouw Battle is een lopende activiteit die we komend jaar voort willen zetten evenals Green Unplugged. Gastlessen hebben we eerder niet kunnen organiseren door een gebrek aan middelen bij ons en OADB. Techniek Driedaagse. Dit willen wij met de EDBD opzetten in 2024, daarbij zijn we afhankelijk van de nieuwe board en de keuzes die zij maakt.

VIER DE LENTE

Dit is het jonge zusje van het immaterieel erfgoed Bloemencorso Bollenstreek. We geloven in een plek waar het unieke van de streek voor jongeren tastbaar wordt. Dat zij er zelf onderdeel van worden. Met als doel: trots op jouw streek en op luchtige wijze educatie over wat jouw streek uniek maakt.

Doel en rol

Eigenaarschap in de streek. Bedrijven en instellingen in de streek als opdrachtgever, wat zorgt voor gedragenheden én de wil om van Vier de Lente een uniek evenement te maken. Dit evenement heeft niet als doel te concurreren met commerciële festivals. Het is uniek in zijn soort vanwege het verbindende element in de streek, de plek waar je leert samen

te werken, anderen leert kennen en je omgeving op waarde schat. Als Greenport zetten we in op het onderwijsprogramma tijdens dit meerdaagse evenement en we combineren dit met de uitreiking van de Tuinbouw Battle Award.

Begroting

EUR 20.000 bestaande uit inzet communicatiemedewerker en deels in geld.

Planning

We gaan deze activiteit uitvoeren, als onderdeel van Vier de Lente. Mocht dit toch niet rond komen, dan organiseren wij de Tuinbouw Battle Award als losse activiteit.

BOLLENJONGENS

De samenwerking met deze volgende generatie ondernemers zorgt er voor dat zij gehoord en gezien worden binnen ondernemersgroepen, maar ook in de regio en hun omgeving. De tv-serie Bollenjongens is lokaal gemaakt en uitgezonden op TV West, RTL-Z en is beschikbaar op Videoland. De serie heeft een eigen website (www.bollenjongens.nl) en is online te vinden op Instagram.

Op deze manier zijn de Bollenjongens een belangrijk gezicht van de streek en laten zij zien waar ze zich mee bezighouden. Een dag in het leven van, bijdragen aan onderwijs, Vier de Lente, bedrijfsbezoeken, vergaderingen, bijdragen aan onderzoeken en meer. Dat allemaal naast hun drukke werkzaamheden.

Om op de serie voort te bouwen zien wij twee routes:

1) Het maken van een vervolgserie van Bollenjongens:

Bollenjongens - Het vervolg / De toekomst.

Hoe is het ze vergaan sinds het maken van de eerste serie? Waar staan zij nu in hun dromen en ambities? Waar zijn zij mee bezig en wat houdt ze bezig? Bijvoorbeeld het demoveld (Fieldlab) en het anders en schoner telen.

2) De hoofdrolspelers in de serie uitbreiden

met andere partijen in de keten (toelevering, handel, transport, onderzoek en techniek) en met Bollenmeiden. In de streek zijn een aantal jonge vrouwelijk ondernemers die nieuwe bedrijvigheid hebben ontwikkeld (Tulip Barn, Tulip Experience Amsterdam) of actief zijn in een wereld die traditioneel een mannenwereld is (Nobels, Agrotechniek).

Plan

In 2024 een concreet plan, draaiboek en financiering. Realisatie in 2025 en deze editie wel op Omroep Max krijgen.

Daarnaast gaan we door met de inzet van de Bollenjongens. Zij zijn ondermeer betrokken bij de opzet van het demoveld, welke in 2023 van start is gegaan en als de subsidies toegekend worden, ook de komende jaren in gebruik blijft.

Partijen

Greenport Duin- en Bollenstreek, tv-maker Johan Overdevest, adviesrol vanuit bedrijfsleven, Esther den Hertog en de Bollenjongens.

Begroting

EUR 75.000. De eerste versie koste EUR 100.000, nu beperkter. Zou onderdeel kunnen zijn van regio-branding (opdracht van EDBD). We gaan uit van financiering door de EDBD gezien het belang voor de streek.

Rol

Coördinator, bijvoorkeur samen met EDBD als onderdeel van vervolg op 'The Space in Between'.

Planning

Eerste ideeën en draaiboek ontwikkelen in Q1 en Q2 van 2024 en dit delen met EDBD. Kosten daarvoor EUR 15.000. Vervolgkosten na goedkeuring project door EDBD (projectenbudget) in de loop van 2024.

DIRECTEUR VOOR 1 DAG

In 2023 deden we voor het eerst mee aan Directeur voor 1 Dag. Een laagdrempelige manier voor hbo en wo studenten - niet per se uit groen onderwijs - om een dag te ervaren hoe het eraan toe gaat binnen een bedrijf in de rol van directeur. Voor bedrijven een mooie kans om te ervaren hoe een jongere naar vraagstukken en de organisatie kijkt. Vanuit onze Greenport deden deze eerste editie zeven groene bedrijven mee: Keukenhof, Hobaho, Royal Van Zanten, Royal de Ree, Copijn/AW Groep, Hogervorst en JUB Holland. In juni 2024 hopelijk weer met dezelfde partners en mogelijk een paar nieuwe.

Begroting

EUR 7.500.

FUTURE BOLLENSTREEK

We willen de komende jaren een vervolg geven aan Directeur voor één Dag en jongeren ook laten aansluiten op netwerken buiten het eigen bedrijf. Een voorbeeld: AW Groep (grote werkgever in Hillegom) heeft een eigen programma voor jonge medewerkers. Dit eigen programma is een middel om deze doelgroep te binden en te inspireren. Voor veel kleinere bedrijven in de streek is dit niet weggelegd. Samen met AW Groep en Watertoren Bollenstreek hebben we FUTURE Bollenstreek ontwikkeld: een concept waarin deze doelgroep elkaar ontmoet en er een nieuw netwerk ontstaat (over de sectoren heen) wat leidt tot inspiratie en brede betrokkenheid. In een volgende stap willen we ook samenwerken aan thema's en vraagstukken. Dit doen we op een laagdrempelige manier en zonder dat het om groot geld gaat. We willen dit concept in 2024 verder ontwikkelen waarbij meer bedrijven en instellingen aanhaken. Het is geen commercieel concept, het is juist ook bedoeld om diegenen met een afstand tot de arbeidsmarkt erbij te betrekken - brede welvaart.

FUTURE Bollenstreek is laagdrempelig, ontspannen en vernieuwend. Mogelijkheid voor EBDB om hier op aan te haken.

Begroting

EUR 10.000.

TUINBOUWJONGEREN OPLEIDINGSPROGRAMMA GREENPORTS - PROVINCIE ZH

In het Westland en het Oostland heeft in de afgelopen jaren een programma gedraaid waarbij jongeren intensief met elkaar optrekken en zichzelf en elkaar op een andere manier leren kennen. Het gaat daarbij om kennis, maar vooral ook vaardigheden die je nodig hebt om ondernemer/ondernemend te kunnen zijn. Denk hierbij aan je rol in een familiebedrijf (en de impact daarvan), innoveren en communiceren (hoe doe je dat?), jouw visie ontwikkelen, nieuwe kansen (verdienmodellen) identificeren en ontwikkelen evenals omgevingsbewustzijn.

De eerdere edities zijn positief afgesloten en PZH wil bijdragen aan een volgende editie. Om te komen tot volgende deelnemers, maar ook om elkaar te inspireren, willen we in een volgende editie meedoen. Optie daarbij is dit samen met Greenports Boskoop en Aalsmeer te organiseren (immers kleinere Greenports dan Westland en Oostland). Daarbij ook jonge ondernemers buiten de primaire sector betrekken (handel, toelevering) en het laagdrempelig houden. We willen niet concurreren met een programma als KAVB Jong, maar juist ook jongeren bereiken waar nu niets voor is georganiseerd (vaste planten, snijbloemen, geen KAVB lid).

Rol

Uitvoering door PZH en Florpartners, wij dragen jonge (a.s.) ondernemers aan.

Begroting

Financiering door PZH.

Eigen bijdrage deelnemers EUR 400 p.p..

Inzet uren Greenport en locaties EUR 15.000.

We willen dit opleidingsprogramma koppelen aan een studiereis waarbij de deelnemers (maar ook andere geïnteresseerden) verdieping opzoeken in het buitenland. Weg uit de omgeving leidt tot nieuwe inzichten en verbindingen, inspiratie en een aantal landen is verder op het gebied van duurzaamheid, marketing etc.

Begroting

EUR 10.000 eigen bijdrage totaal van deelnemers en commitment in de vorm van opdrachten vooraf, tijdens en na de reis inclusief het uitdragen van de inzichten op hun LinkedIn en andere sociale media kanalen.

Bijdrage van uit Greenport (organisatie, deelname, communicatie) EUR 15.000.

BOLLENSCENARIO'S

Tijdens de coronacrisis werd de Nederlandse glastuinbouw in eerste instantie hard getroffen. Dit heeft het inzicht opgeleverd dat het huidige businessmodel kwetsbaarheden kent. Om het handelingsperspectief te onderzoeken heeft ACCEZ samen met de sector een aantal scenario's ontwikkeld.

Zie: www.tuinbouwscenarios.nl

De kracht van deze scenario's is dat ze:

- Een ijkpunt geven (waar sta ik?);
- Handelingsperspectief geven (welke opties heb ik/heb ik niet?).

De kracht zit vooral in het gezamenlijk doorlopen van dit proces met andere ondernemers en partijen buiten jouw bedrijf. Dit zet aan het denken.

Dit proces is voor de glastuinbouw doorlopen.

We willen samen met ACCEZ dit ook voor de grondgebonden teelten in de Duin- en Bollenstreek doorlopen. Behalve inzicht bij ondernemers, geeft het ook inzicht bij andere stakeholders in het gebied. Waar gaat deze sector zich naar toe ontwikkelen? Wat betekent dit voor: Het ecosysteem? De benodigde ruimte? De omgeving? Medewerkers? Omwonenden?

We willen dit traject in 2024 uitvoeren, parallel aan de twee pilots rondom ruimte (vrijwillige herverkeveling en de inventarisatie in twee polders naar de toekomst zoals ondernemers deze zien). Op deze wijze leveren deze drie (het traject en de twee pilots) bouwstenen input aan elkaar en vormen zij de basis om verder aan te werken in de jaren na 2024.

Kosten

Totale ontwikkeling en uitrol (kost o.b.v. eerdere ervaringen) EUR 200.000. Dit zal een cofinanciering moeten worden vanuit de sector (teelt en handel), de regio (gemeenten, provincie). Deel Greenport hierin in uren en in geld: EUR 30.000.

Rol

Samen met ACCEZ, Anthos en KAVB trekker van dit project.

Financiering

De eerste fase: opwerken tot een besluitklaar concept: EUR 20.000. Hiervoor vragen wij een bijdrage vanuit projectgeld EBDB. Na goedkeuring Regio Deal of goedkeuring vanuit projectenbudget EBDB verder in 2025-2026. Eerste fase dus Q1/Q2 2024.

SERIOUS GAME

Het afgelopen jaar hebben we de Serious Game Bollenstreek gespeeld. Deze is ontwikkeld om met stakeholders de dilemma's rondom verduurzaming in de streek uit te wisselen. Door het spelen van dit spel nemen kennis en het handelingsperspectief toe bij de deelnemers. We hebben bij ACCEZ de wens aangegeven om te komen tot:

- Een aangepaste vorm (digitaal) waardoor we makkelijk grotere groepen kunnen bereiken en hen dit laten ervaren. Doel is inzicht in de kwaliteit van de leefomgeving en hoe je hier invloed op kunt uitoefenen;
- Een aangepaste vorm op een thema waar nu heel verschillend over gedacht wordt in de streek. We denken hierbij aan huisvesting internationale medewerkers.

Doel

Draagvlak creëren om stappen te zetten naar volwaardige(re) huisvesting in de streek.

Budget

EUR 10.000 in tijd en uren vanuit programma-management. We kunnen dit alleen doen met subsidie/andere financiering. Aanvraag naar EBDB of vanuit de Regio Deal volgt in 2024.

DOELGROEP GROENE STUDENTEN

Doel

Deze betrekken bij de Bollenstreek omdat hier geen groene opleidingen gevestigd zijn. Denk aan mbo Yuverta Oegstgeest en Aalsmeer en voor hbo aan InHolland (Delft) en de HAS Den Bosch. We betrekken ze bij vraagstukken uit de sector en doen dit samen met KAVB, de Bollenjongens en HortiHeroes. Vraaggestuurd: samen met KAVB, de Bollenjongens en de onderwijsinstellingen. Beperkte inzet. Organisatie doen we nu zelf, zou meer door OABD moeten gebeuren.

DOELGROEP NIET-GROENE STUDENTEN

Doel

Studenten interesseren voor een sector die voor hen niet automatisch een logische keuze is. Laat ze uit andere richtingen kennis maken met de sector, door vraagstukken te koppelen aan de sector, bijdragen

met Bedrijfsleven Bollenstreek aan een techniek-evenement. Vanwege de organisatiecapaciteit alleen als we dit samen kunnen doen met Greenport Aalsmeer en/of EBDB/Bedrijfsleven Bollenstreek. Beperkte inzet: bijvoorbeeld evenement, medefaciliteren. Organisatie door OADB, inbreng Greenport: uren programmamanager en communicatiemedewerker.

SEIZOENSHUISVESTING

Het einddoel is voldoende huisvesting voor internationale medewerkers in de streek. Voorbeelden zijn Zeewolde, Aalsmeer en het Westland. Daar zijn locaties gerealiseerd waarbij er sprake is van transparantie (over koppeling wonen-werken en tarieven en voorwaarde), is er geen overlast voor de omgeving en hebben de medewerkers beschikking over goede huisvesting, met goede faciliteiten en zonder grote reisafstanden. Dit thema is overigens groter dan de land- en tuinbouw.

Onze projectmedewerker Annemieke de Man werkt hierin nauw samen met Greenports Nederland. Activiteiten zijn bijvoorbeeld: bestuur en ambtenaren betrekken bij dit onderwerp ondermeer door te laten zien hoe het wel kan en door aan te haken bij vragen vanuit de sector (ondermeer Royal de Ree en Royal Van Zanten hebben plannen). Nog geen doorbraak bereikt. Bij dit onderwerp is bekend dat dit een zaak van lange adem betreft. Doorbraak zou kunnen zijn: activiteit van een uitzendbureau of projectontwikkelaar of een bedrijf (zie hierboven) die we ondersteunen (mits dit aan bovenstaande voldoet) of een combinatie met campusvorming. Zowel bij FruitTech Campus als in de volgende stap van het World Horti Centre is huisvesting van internationale medewerkers op/naast de campus voorzien.

Budget

EUR 20.000 bestaande uit inzet programmamanager en bijeenkomst en de ondersteuning bij een tweetal praktijkcases die we willen volgen/ondersteunen in de streek.

NETWERK ONDERHOUDEN EN COMMUNICEREN

Als Greenport Duin- en Bollenstreek onderhouden we een relevant netwerk. Door bijeenkomsten te volgen en te organiseren, kennis te maken met nieuwe partijen in de regio, en daarbuiten, zijn we in staat onze rol als verbinder vorm te geven. Ons netwerk bestaat uit ondernemingen en hun vertegenwoordigers, overheden, onderwijs en ngo's. Meestal binnen de streek, maar ook daarbuiten. Denk daarbij aan de Amsterdam Green Campus, de andere Greenports, PZH en de RVO als voorbeelden. Dit kost tijd, maar zorgt voor draagvlak en impact. Het zorgt er ook voor dat we geen dubbel werk doen, door een goede afstemming. Zonder een goede communicatie blijft dit ongemerkt, daarom brengen wij maandelijks een nieuwsbrief uit, zijn we te vinden op LinkedIn, Instagram en Facebook en sturen wij persberichten uit. Ook onze partners zijn belangrijk voor publiciteit. We onderhouden nauw contact met ze.

Het onderhouden van dit netwerk en de lopende communicatie kost 1,5 dag per week voor de programmamanager en de communicatiemedewerker. De andere inzet betreft uitvoerende/coördinerende taken in projecten/evenementen. We zien dat de vraag groter is en we nu begrensd zijn in onze capaciteit. Het voorstel is dan ook om deze capaciteit beperkt uit te breiden en daarnaast voor grotere projecten specifiek in te huren.

BEZETTING

Voor het komende jaar gaan wij uit van de volgende bezetting:

- Programmamanager: Maarten Prins, 28-32 uur per week (nu 16-20 uur);
- Communicatie en evenementen: Eva van der Kwast, 32 uur week (nu 16-20 uur);
- Projectleider internationale medewerkers: Annemieke de Man, 3 uur per week.

We merken dat we veel gevraagd worden en dat capaciteit een flessenhals dreigt te worden. Zeker omdat de EDBD vanaf volgend jaar weer actief is, verwachten we meer projecten -samen- te kunnen doen. Daarom is de verwachting dat we gaan werken met een iets grotere bezetting. Het voorstel is om dit ook op zzp-basis, en dus flexibel, in te vullen:

- In te huren programmamanager/programma-management specifiek op een thema (denk aan verduurzaming/Regiocertificering of ruimte); 16 uur per week;
- In te huren communicatiemanager: strategische communicatie en strategievorming; Esther den Hertog: 8-12 uur per week;
- In te huren capaciteit ten behoeve van onderwijs activiteiten (indien niet bij OABD) belegd: gemiddeld 8 uur per week;
- En verder inhuur voor specifieke projecten of events.

FINANCIERING

Onder voorbehoud van goedkeuring door de betreffende partijen, PZH, de Bollenstreekgemeenten en de EBDB, gaan we uit van de volgende financieringsbronnen:

PZH (begrotingsbijdrage)

EUR 100.000 met name voor het onze rol als verbindende partij en deels voor projecten.

PZH (bijdrage specifieke projecten)

Voor specifieke projecten. We denken daarbij aan:

- Regiocertificering pilot 2024;
- Pilot vrijwillige ruilverkaveling 2024;
- Opleidingsprogramma bedrijfsopvolgers 2024;
- Energie: specifieke op nieuwe technieken/verduurzaming: zoals vervolg op drijvende zonnepanelen en energietransitie Trappenberg-Kloosterschuur.

Bollenstreekgemeenten

De afgelopen jaren is EUR 180.000 bijgedragen. Omdat de EBDB nog niet geformaliseerd is, is dit de meest praktische manier om de activiteiten in 2024 vanaf 1 januari te continueren. Daarom geen correctie voor inflatie toegepast.

Begroting Greenport Duin en Bollenstreek 2024		PZH	PZH	Gem	EBDB	EBBD	EBDB	Rabo
		JAARLIJKS	PROJECT	BIJDR. GP	PROJECTEN	PROJECTEN	GOVERNANCE	
Ruimte					1E HALFJAAR	2E HALFJAAR	2E HALFJAAR	
Vrijwillige kavelruil	30.000		15.000		10.000		PM	
Schuifruimte-inventarisatie	45.000		15.000		30.000			
Kenniss en innovatie								
Businessplan Flower Campus	140.000				40.000			80.000
Verduurzaming								
Energie	15.000			15.000				
Water/bodem/gewasbescherming	120.000	10.000		40.000	30.000			
Verpakkingen, grondstoffen/reststromen	10.000			10.000				
Onderwijs en Arbeidsmarkt, Ondernemerschap								
Ontwikkelen Human Capital Agenda	10.000			10.000				
Green Unplugged, Gastlessen, Techniek 3dse	40.000			10.000	20.000	10.000		
Vier de Lente	20.000			20.000				
Bollenjongens 2.0	75.000				15.000	60.000		
Directeur voor 1 dag	7.500			7.500				
FUTURE Bollenstreek	10.000				10.000			
Tuinbouwjongeren opleidingsprogramma	15.000				15.000			
Studiereis	15.000							
Bollenscenarios	30.000				30.000			
Serious Game	10.000				10.000			
Onderhouden netwerk	40.000	40.000						
Communicatie tbv projecten	40.000	40.000		30.000				
Organisatiekosten	20.000	10.000		15.000				
Onvoorzien	15.500			22.500	15.500			
	708.000	100.000	30.000	180.000	225.500	70.000	80.000	80.000

EBDB

Dit betreft gelden die door de gemeenten in de Duin- en Bollenstreek beschikbaar worden gesteld. Dit betreft deels governance en daarnaast geld wat voor projecten beschikbaar wordt gesteld op basis van plannen. Wij stellen voor de lopende projecten en de projecten die startklaar zijn nu alvast voor EUR 225.500 toe te zeggen op basis van dit plan. Dit vanuit gelden die overgebleven zijn vanuit de vorige EDDB en het projectgeld. Een herijking kan dan plaatsvinden eind Q2 2024. Dan heeft de nieuwe board haar programma's en prioriteiten vastgesteld. Dit voorkomt vertraging in de tussentijd.

Inkomsten uit sponsoring en subsidies

Mogelijke inkomsten komen uit de ingediende Fieldlabaanvraag, voor het meerjarig ontwikkelen en opzetten van demovelden in de Duin- en Bollenstreek. Incidentele sponsoring door partijen als Rabobank en Keukenhof voor specifieke projecten en mogelijk uit de ingediende Regio Deal, als deze wordt toegekend (dat weten we in 2024). Als de Regio Deal

wordt toegekend zal dit in vanaf februari een fors capaciteitsbeslag met zich meebrengen, omdat er dan in zes maanden een projectplanning gemaakt moet worden voor de komende jaren. Deze hebben wij nu nog niet begroot, dit zal uit EDBD middelen moeten komen.

Beschikbaarheid van middelen

De ervaring leert dat projecten en daarmee de financiën ervan een lange doorlooptijd hebben. Vaak hebben wij als Greenport al kosten gemaakt voor deze - deels - terugvloeien. Daarom werkt het niet als wij achteraf een vergoeding krijgen voor projecten. Gewenst is deels financiering vooraf (gemeenten, PZH en EDBD deels) waarbij een deel bij de start van projecten het gedeelte bij afronding van projecten minimaal of niet, omdat de kosten al gemaakt zijn. Dit is een aandachtspunt, het afgelopen jaar hebben wij in het derde kwartaal krap bij kas gezeten als gevolg van lange doorlooptijden in de verantwoording.

Deel 2 Evenementen en Publiciteit

In 2023 konden we – zoals gewenst – met volle kracht vooruit en inzetten op het organiseren van evenementen. We hebben diverse evenementen georganiseerd; van GreenportLIVE tot een eerste editie van het nieuwe en compacte GreenportCAFÉ.

De evenementen:

- *GreenportLIVE: Vitale Teelt Hyacint (4 april 2023)*
- *Serious Game (8 en 27 maart, 25 mei 2023)*
- *Vier de Lente Festival, met onderwijsochtend (14 en 15 april 2023)*
- *GreenportLIVE: Een gezonde Duin- en Bollenstreek (17 mei 2023)*
- *GreenportLIVE: Beantwoording opgehaalde kennisvragen circulaire Duin- en Bollenstreek (1 juni 2023)*
- *Bollenstreek in Bedrijf (12 augustus 2023)*
- *GreenportCAFÉ: Oneindige Energie (16 november 2023).*

Deze evenementen zijn publiektoegankelijk (na aanmelding) en hebben als doel: het delen van kennis, verbinden van het netwerk (nieuw en bestaande onderhouden) en input en richting ophalen voor het vervolg. Via sociale media, onze maandelijkse nieuwsbrief, persberichten en online uitnodigingen kondigen we deze evenementen aan en doen we verslag via dezelfde kanalen.

Publiciteit

Naast een maandelijkse nieuwsbrief, delen wij informatie uit en over de streek via onze website, LinkedIn, Facebook en Instagram. Persberichten versturen wij over onze evenementen en acties. Dit leidt geregeld tot vragen vanuit de regionale pers, de vakpers en tot interviews.

Een mooi voorbeeld: de Tuinbouw Battle, Vier de Lente, Directeur voor 1 Dag, de Onderbroeken Challenge en het nieuwe netwerkevenement FUTURE Bollenstreek (een samenwerking tussen Greenport Duin- en Bollenstreek, AW Groep en Watertoren Bollenstreek).

Afsluiting en vooruitzicht

De Greenport heeft een stevige positie verworven binnen deze regio. We zijn actief betrokken bij lokale vraagstukken en fungeren als een verbindende factor. Ons vermogen om een breed publiek te bereiken, is opmerkelijk gezien de beperkte personele capaciteit. Dit mag als een waardevolle prestatie worden beschouwd.

Deel 3 Organisatie en bezetting

In 2023 bestond het bestuur van de Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek uit vier bestuursleden.

Kees Bakker
Opleidingsmanager bij Yverta

Jacco Knappe
Wethouder bij gemeente Katwijk)

Marcel van Vliet
Ondernemer (snijbloementeler)

Kees van der Zwet
Wethouder gemeente Lisse en voorzitter

De personele bezetting in 2023 bestond uit:

Programmamanager
Maarten Prins
24 uur per week

Communicatiemedewerker/Eventmanager
Eva van der Kwast
24 uur per week

Projectleider huisvesting
internationale medewerkers
Annemieke de Man
4 uur per week

Deel 4 Financiële rapportage en verantwoording

De financiële rapportage en verantwoording over 2023 is beschikbaar.

De activiteiten van Greenport Duin- en Bollenstreek zijn mogelijk gemaakt door:

- Een jaarlijkse bijdrage van de gemeenten Katwijk, Noordwijk, Hillegom en Lisse en Teylingen
- Een meerjarenbijdrage van provincie Zuid-Holland
- Bijdragen van Anthos, Keukenhof en Hoogheemraadschap Rijnland.
- Bijdragen op projectbasis vanuit de Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB).

BIJLAGEN

1) Brede welvaart/ Economic Board

Duin- en Bollenstreek

Als we de juiste stappen zetten in de komende jaren, kunnen we de grote uitdagingen waar de sierteeltketen voor staat laten resulteren in een mooie, schone omgeving in om te werken, wonen en te recreëren. Op die manier behouden we het ecosysteem, maar in een gewijzigde vorm, waarbij het niet gaat om zoveel mogelijk telen, maar om zoveel mogelijk waardecreatie. Daarom willen we in 2024 onderzoeken welke bestaande meerjarenprogramma's we kunnen inzetten en welke we kunnen ontwikkelen die het realiseren van deze doelen kunnen versnellen. Denk hierbij aan het ontwikkelen van een Regio Deal. Aangezien de thema's voor een groot deel ook actueel zijn in de Greenports Boskoop en Aalsmeer willen wij gezamenlijk met hen en Holland Rijnland optrekken.

Doel

In het derde kwartaal 2023 de aanvraag voor een Regio Deal ingediend. Los van deze deal zal het samenwerken op deze thema's al leiden tot efficiency en nieuwe verbindingen.

Een ander dwarsverband is de Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB), deze beoogt de samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven te versterken en te stimuleren aan de hand van een strategische agenda en een uitvoeringsagenda. Dit voor de sectoren: Space, Health en Toerisme en de Greenport. Het is de wens van de opdrachtgevende gemeenten om te komen tot een nieuwe EBDB in 2023. Zodra die gevormd is zal ook Greenport Duin- en Bollenstreek hier intensief mee samenwerken zodat de doelen elkaar aanvullen en versterken. We komen tot een samenhangend beleid en activiteiten met het oog op doelmatigheid en een maximale impact. Voor onze Greenport betekent dit de mogelijkheid om haar impact te vergroten, door de beschikbaarheid van additionele middelen en gezamenlijke uitvoeringskracht en het delen van het netwerk.

2) Werkwijze Greenport Duin- en Bollenstreek

Gezien onze doelstellingen, onze opzet (triple helix), capaciteit en budget kiezen we voor de volgende werkwijze:

- Bovenstaande thema's volgen wij overleg, media en we leveren er input op, of dragen actief bij in overleggen, het tot stand komen van beleid/visies/manifesten;
- Op een aantal thema's initiëren wij zelf projecten of dragen hieraan bij;
- Wij organiseren bijeenkomsten om een podium te geven aan nieuwe ontwikkelingen of om deze te initiëren;
- Wij verbinden partijen die relevant zijn op deze thema's zowel binnen als buiten de regio met elkaar.

3) Langetermijndoelstellingen

Ruimte

- Voldoende teeltareaal zowel voor de bollenteelt als teelten onder glas bij Rijnsburg zodanig dat ook aan hedendaagse en toekomstige eisen voldaan kan worden (bouwblok, ontsluiting, schaalgrootte, watervoorziening) - anderzijds de vraag om ruimte voor woningbouw, recreatie/natuur en de algehele ontsluiting van het gebied;
- Optimaliseren van logistieke processen met het oog op duurzaamheid (last mile);
- Het mogelijk maken van verduurzaming zoals hernieuwbare energiebronnen, ruimte voor reststroomverwerking, waterberging.

Deze zijn vervat in:

- Visie Regionaal beleid Duin- en Bollenstreek (KAVB, AJDB, LTO Noord);
- Strategische Agenda Ruimte Duin- en Bollenstreek;
- Intergemeentelijke Structuurvisie Duin- en Bollenstreek: welke nu geëvalueerd wordt;
- Nationaal Programma Landelijk Gebied: waaruit medio 2023 de doelen voor de Bollenstreek concreter worden.

Kennis en innovatie

- Zorgen voor een kennis- en innovatienetwerk en toegang daartoe vanuit de sector in de Bollenstreek;
- Jongeren interesseren voor deze sector en er kennis mee laten maken, met het oog op toekomstige opleidings- en beroepskeuze;
- Deze streek in beeld en opgenomen in activiteiten van de groene opleidingen (mbo en hbo) die buiten deze streek zijn gevestigd;
- Ook niet-groene kennisinstellingen verbinden aan vraagstukken uit de sector, zoals Unmanned Valley, Universiteit Leiden, Amsterdam, Space Campus: vanwege kennis en of vanwege binding met de regio.

Verduurzaming

Dit betreft verduurzaming op de volgende vlakken: Energie, water/bodem, verpakkingen, gewasbescherming.

Energie

- Het verhogen van het aandeel hernieuwbare energiebronnen in het totale energieaanbod. Dit kan bijvoorbeeld door het opwekken van elektriciteit uit zon, wind, water of biogas, of door het toepassen van geothermie (het gebruik van aardwarmte);
- Het verminderen van het energieverbruik door het toepassen van energiebesparende maatregelen. Dit kan bijvoorbeeld door het isoleren van gebouwen, het toepassen van zuinige apparaten of het verminderen van het aantal kilometers dat met de auto wordt gereden;
- Het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen door het gebruik van duurzame energiebronnen in plaats van fossiele brandstoffen;
- Het opzetten van een slim energienetwerk, waarbij verschillende energiebronnen op elkaar afgestemd worden en het energieaanbod aan de vraag kan worden aangepast;
- Het betrekken van bedrijven bij de verduurzaming van de energievoorziening, bijvoorbeeld door het opzetten van energiecoöperaties of het aanmoedigen van zelfvoorziening door middel van bijvoorbeeld zonnepanelen op daken.

Water/bodem/gewasbescherming

Verbeteren van de waterkwaliteit, verminderen van het watergebruik en anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering door:

- Beperken van het gebruik van (chemische) meststoffen;
- Inzetten op beperking van watergebruik (teeltsystemen), opvang en recycling/hergebruik;
- (mogelijke) Effecten van klimaatverandering zichtbaar maken en hier initiatieven aan verbinden.

Langetermijndoelen

- Klimaatneutrale Bollenstreek in 2040;
- Nationaal Programma Landelijk Gebied: De overheid wil vóór 2030 de natuur ruimte bieden voor herstel en versterking, de kwaliteit van water en bodem verbeteren en meer doen tegen klimaatverandering;
- Vitale teelt: veranderend klimaat, behoefte aan personeel, waterkwaliteit, druk om grond;
- Provincie Zuid-Holland wil in 2050 100% circulair te zijn. In deze circulaire samenleving worden alle grondstoffen steeds opnieuw (her)gebruikt en gebruiken we hernieuwbare grondstoffen;
- Glastuinbouw: ambitie klimaatneutraal in 2040. CO2: Het convenant bevat het restemissiedoel voor 2030, voorlopig vastgesteld op 4,3 tot 4,8 Mton CO2-equivalenten. Dit doel is een grotere reductie van 1,0 tot 0,5 Mton en daarmee ambitieuzer dan voorgaande afspraken, zoals het coalitieakkoord. Het definitieve restemissiedoel wordt in het voorjaar van 2023 bepaald, wanneer een aantal nog ontbrekende maatregelen is uitgewerkt;
- KAVB Kring Bloembollenstreek: op korte termijn alle bedrijven in de streek deelnemen aan Regiocertificering;
- Hoogheemraadschap Rijnland: voldoen aan Kaderrichtlijn Water en aan de 7e Nitraatrichtlijn water: geen middelen boven norm in water en voldaan aan doeltelling nutriënten.

Greenport Duin- en Bollenstreek
Leidsestraat 130 F, 2182 DS Hillegom
info@greenportdb.nl • www.greenportdb.nl

[f](#) [t](#) [i](#) [n](#)

**green
port**
DUIN- EN
BOLLENSTREEK